

РЕЗЮМЕ

На основание Заповед № РД-925/ 28.12.2007 г. на Министерство на околната среда и водите е обявен Природен парк «Беласица» с територия от 11 732.43 ха./ДВ бр.8 от 2008 г./ в землищата на селата Габрене, Скрът, Ключ, Яворница, Камена, Самуилово, Коларово, Беласица и гр. Петрич.

Режимът на ползване и управление е определен от Закона за защитените територии и Плана за управление на Природния парк.

Дирекцията на парка е създадена със Заповед № 1566 / 27.08. 2008 г. год. Тя е на пряко подчинение на Изпълнителна агенция по горите.

Планът за управление на ПП „Беласица“ е документ, който поставя основите и идеите за развитие на неговата територия, като предвижда начини за решаване на проблемите и за постигане на определените цели на управление за десетгодишен период. Основавайки се на тези стратегии, програми, дейности и други механизми за ефикасно управление на територията, са определени ползванията и ползите за населението. При планирането, територията на парка се разглежда в нейния регионален контекст, който и влияе, но е и повлиян от нея.

ЗАДАНИЕ

Разработването на Плана се предхожда от Задание, утвърдено от МОСВ през м. Май, 2009 г. С него са определени неговите обхват и съдържание. Съдържанието и структурата на Плана са съгласно Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии, (Приета с Постановление № 7 на Министерския съвет от 8 февруари 2000 г., обн., ДВ, бр. 13/15.02. 2000 г., изм. и доп. ДВ. бр.55/ 20.07 2012 г.) и отговаря на общоевропейските стандарти за планиране на защитените територии, които са част от Европейската екологична мрежа Натура 2000.

ПРОУЧВАНИЯ

Планът за управление е резултат от целенасочени предпланови проучвания и планиране в периода август 2012 – ноември 2013 година.

Съгласно изискванията на Заданието, в текста на Плана са включени кратки, синтезирани текстове по отделните части, а подробните доклади за извършените проучвания са оформени в отделна част-приложения.

УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Процесът на цялостното планиране на управлението на ПП „Беласица“ постави силен акцент върху:

- Въвличане на заинтересованите страни във всички фази на планиране - Областна и общинска администрация, РИОСВ-Благоевград, ТД ДГС Петрич, ползватели. Участие взеха представители на туристически, природозащитни неправителствени организации и др.
- Прозрачност на процеса и
- Информиране и повишаване на обществената ангажираност, чрез създаване на Консултативен съвет към Дирекцията на парка.

Планът за управление на Природен парк „Беласица“ цели да допринесе за увеличаване на принадлежната стойност от парка, като резултат от развитието на туризма, на усилията в екологично образование на децата и младите хора, на предоставянето на екосистемни услуги от горите – чиста вода, запазено биоразнообразие, незамърсен въздух.

ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ОЦЕНКИ

АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ

Тази част включва данни за климат, геология и геоморфология, хидрология и хидробиология и почви. Резултатите от анализите са коментирани с кратки обяснителни текстове. Данните от тях са представени в част *“Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на плана за управление”*, приложена на хартиен и магнитен носител.

ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

На територията на ПП „Беласица“ са установени 28 типа природни екосистеми, отнесени към 4 основни групи. Местообитанията (биотопите), включени в класификационната схема на EUNIS и срещащи се на територията на ПП „Беласица“ са 8 основни типа. Към тях се отнасят съответно 3 типа водни местообитания, 2 типа изворни и торфищни местообитания, 7 типа тревни, 8 типа храстови, 24 типа горски, 5 скални, 1 аграрно, 5 урбанизирани и инфраструктурни.

РАСТИТЕЛНОСТ

От инвентаризацията на съобщества по флористичният метод /методика на Браун-Бланке/ е съставена синтаксономична (класификационна) схема на растителните съобщества срещащи се на територията на ПП „Беласица“. В схемата са включени 18 класа, 21 разряда, 27 съюза, 18 асоциации, 19 съобщества с неустановен ранг.

В рамките на изработване на настоящия план е направена ландшафтна таксация на площите, която включва: актуализация на собственост, състояние на насажденията и проведените мероприятия в тях.

ФЛОРА

За територията на ПП „Беласица“ са установени общо 77 вида водорасли, 156 вида мъхообразни, 114 вида лихенизирани гъби, 146 вида гъби, от които около 50 вида са ядливи. Установени са 1591 папратовидни и семенни растения, които съставляват около 39% от флората на България. Те се отнасят към 5 отдела, 113 семейства и 554 рода. Отделите Lycopodiophyta и Equisetophyta са с най-малък обем и включват съответно 2 и 4 вида. Отделът Polypodiophyta е представен с 22 вида, а Голосеменните от отдел Pinophyta с 9 вида. Най-големият отдел, този на цветните растения (Magnoliophyta), съдържа 1554 вида.

От мъхообразните на територията на Беласица се срещат 2 критично застрашени, 5 застрашени, 2 уязвими и 1 почти застрашен видове. Проучванията установиха 12 вида консервационно значими гъби, като един вид е критично застрашен, четири – застрашени, 6 – уязвими и 1 вид – почти застрашен. На територията на Беласица се срещат 104 вида семенни растения с висока консервационна значимост, от които 28 се опазват от Закона за биологичното разнообразие (Приложения 2а и 3 на ЗБР), 17 вида са включени в Червената книга на Република България (4 критично застрашени, 10 застрашени и 3 уязвими), 53 са балканските ендемити и 5 са българските. По отношение на международните природозащитни спогодби 31 вида попадат под разпоредбите на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) и 3 са обект на европейската Директива за природните местообитания.

Много от растителните видове на територията на парка са икономически ценни. Такива са повечето от дървесните видове, а особено ценени са плодовете на обикновения кестен. Горскоплодните видове (боровинки, малини, ягоди и др.) и лечебните растения също имат важно стопанско значение. Лечебните видове са 487 вида, техническите растения са 16 вида, етеричномаслените – 26 вида, хранителните – 91 вида, фуражните – 169 вида, а медоносните – 188.

Като изходна информация за характеристика на горско-дървесната растителност са използвани данни от проведените инвентаризации при изработване на ЛУП на ТД ДГС “Петрич”, 2009 г. С оглед максималното проучване на горско-дървесната

растителност на територията на парка е извършена допълнителна ландшафтна таксация.

ФАУНА

Извършени са проучвания, анализ и картиране на фаунистичните местообитания и видове. За територията на ПП Беласица са установени са около 800 вида безгръбначни животни, като от тях 178 имат консервационно значение. Потвърди се наналичието на 3 вида риби, като и трите са интродуцирани и не са типични за българската ихтиофауна.

На територията на ПП „Беласица“ се срещат 10 вида земноводни, влечугите са представени с 21 вида, съответно 2 вида костенурки, 6 вида гущери и 11 вида змии. По отношение на природозащитния статус, 7 вида попадат приложение 2 на ЗБР, 28 в приложение 3, 1 вид в приложение 4.

От установените в парка 147 вида птици 133 вида са защитени според ЗБР, 34 вида са включени в новото издание на Червената книга на България, 35 вида са включени в Приложение I на Директивата за птиците на ЕС, 2 вида са световно застрашени, 139 вида са включени в Приложение II и III на Бернската Конвенция, 34 вида са включени в Бонската Конвенция за опазване на мигриращите животни и 22 вида са включени в Конвенцията CITES за регулиране на търговията с диви животни.

В района на планината Беласица обитават около 28 вида дребни бозайници, като един от видовете - дивият заек е ловен обект, за който се извършва таксация от ДГС Петрич. Консервационно значимите видове дребни бозайници (присъстващи и потенциални) на територията на ПП „Беласица“ са 14 вида.

В района на ПП „Беласица“ са установени или потенциално присъстват 13 средни и едри видове бозайници. От всички средни и едри видове бозайници, осем са със статус на ловен вид. Консервационно значимите видове средни и едри бозайници са 7, от които 4 защитени в България видове и 3 ловни вида.

Прилепната фауна на ПП „Беласица“ е богата на видове - 21 вида, като всички видове прилепи са с висок консервационен статус.

ИНФОРМИРАНост НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Създадена е информационна база данни, която е приложима за по-нататъшен мониторинг и оценка на приложението на ПУ. Набрана и анализирана е информация за основните структури на местното население по възраст, образование, етнос и заетост, както и данните за информираността и предпочитанията на хората и заинтересованите страни, свързани с бъдещето на природния парк, която е част от базата данни на парковата дирекция.

ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Актуализирана е информацията за отделни видове обекти, капацитети и др. Направени са описания и оценки на наличната техническа и транспортна инфраструктура на територията на парка.

ПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИ

Към плана за управление са приложени *«Насоки за популяризиране на екологично устойчиви предприятия»*. В тях е посочено как да се идентифицират подходящи дейности, свързани с ползването на парка, както и възможните източници на финансиране.

ТУРИЗЪМ И ОТДИХ

Определени са възможностите и условията в парка за дейности, свързани с туризъм, рекреация, спорт и услуги. Изготвен е списък на съществуващите туристически маршрути.

Описани са места, към които се проявява интерес за практикуване на специфични видове спортни и туристически дейности – познавателен туризъм, велосипеден / конен спорт и др.

Събраната информация показва, че ПП „Беласица” може да намери своето място в международните програми за туризъм в България.

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Културното и историческо наследство /КИН/ е основна предпоставка и ресурс за развитие на познавателния туризъм, който придобива все по-голяма популярност. В настоящия План са описани онези обекти на КИН в района на парка, които в съчетание с уникалните природни дадености могат да окажат съществено влияние върху неговото устойчиво развитие.

КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

На базата на събраната информация и анализи е описано състоянието на околната среда по компоненти. Включени са данни за източници на замърсяване на въздуха, почви, повърхностни и подземни води /качество на водите/ и твърди отпадъци.

ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

Определянето на целите е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии, приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

Въз основа на оценките на експертите от екипа на проекта, както и резултатите от дискусиите с членовете на Консултативния съвет, са формулирани следните дългосрочни цели:

- I. Опазване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие.*
- II. Постигане на баланс между опазване и устойчиво ползване на ресурсите.*
- III. Създаване на условия за развитие на устойчив туризъм.*
- IV. Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на парка.*

Определянето на целите и ограниченията е базирано на изработената ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПРИРОДЕН ПАРК „БЕЛАСИЦА“ до 2030 г.

Визията за следващите години включва опазване на всичко това, което е свързано с ползване на природата по един устойчив и щадящ начин, така че да остане природа и тя да бъде запазена за следващите поколения – за децата и внуците на днешните хора.

Целта е всеки да може да планира своите действия, както и ефектите от тях върху природата, а с това и върху бъдещето на своето семейство и деца.

Силата на хората, живеещи в близост до Парк „Беласица“ е в тяхното обединение, така че посетителите да намерят по нещо интересно за себе си във всяко едно от подгорските села. Затова е необходимо включването на активните хора и групи от всяко населено място, което граничи с парка – от Габрене, Скрът, Ключ, Яворница, Камена, Самуилово, Коларово, Беласица.

От своя страна целите (и под-целите) и ограниченията са формулирани, за да насочват управленските решения и да предвидят специфични дейности за следващите 10 години. За постигането на определените цели са разработени серия от програми и проекти. Всеки проект е определен от гледна точка на (а) обхват, (б) очакван резултат, (с) методология.

НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Предложените режими и норми целят преодоляване или ограничаване на въздействието на идентифицираните заплахи, както и осигуряване на условия за контрол и взимане на управленски решения.

Определени са режими и норми за извършване на дейности при ползване на природните ресурси - събиране на гъби, билки, диворастящи плодове; горско стопанство; спортни и туристически дейности.

ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

С Плана за управление в ПП „Беласица“ се обособяват следните зони:

№ на зоната	Наименование на зоната
I	Резерватна зона- включва територията на резерват Конгура
II	Туристическа зона
III	Зона на хижи, сгради и съоръжения
IV	Зона за приоритетно опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие
IV-A	Подзона ЗМ „Бабите“
V	Зона за устойчиво ползване на горските ресурси и земеделските земи

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

Целта при определянето на програмите и проектите е да се създаде широко лоби на парка, както и мотивиране на отговорно и природозащитно поведение сред всички собственици и ползватели.

Въз основа на оценката на отговорностите на Дирекцията на парка, за периода на действие на Плана, са предвидени за изпълнение следните програми:

- I. **Програма:** Дългосрочен мониторинг на биологичното и ландшафтно разнообразие в ПП „Беласица“.
- II. **Програма:** Управление на горите и земеделските земи, с акцент върху

опазване на биологичното разнообразие в ПП „Беласица“

- III. Програма:** Повишаване на икономическите ползи за местното население, чрез балансирано ползване на ресурсите в ПП „Беласица“.
- IV. Програма:** Създаване на условия за развитие на устойчив туризъм в ПП „Беласица“ и прилежащите територии.
- V. Програма:** Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на парка.

Част от планираните проекти и дейности, които ще се изпълняват пряко от служителите на Дирекцията в рамките на служебните им задължения, са включени в т.4.4. “Оперативни задачи”.

РАБОТЕН ПЛАН

В средносрочния работен план /за 5 години/ са включени приоритетни проекти , които следва да се изпълняват от самото начало на действие на Плана за управление. Включени са и приоритетни проекти от програмите, за които ДПП трябва да търси съфинансиране.

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

Предвиден е преглед на определените цели на управление на парка на четвъртата година, след влизането му в сила. Той ще бъде направен на основата на постоянен мониторинг, изпълняван от служителите на парка и на базата на годишните отчети. За извършването на тази ревизия е предложена схема, която определя участниците в прегледа, начинът на участие на обществеността в процеса на прегледа, Списък на показатели за проекти и дейности от ПУ, които задължително трябва да бъдат предмет на оценка на постигане на поставените цели.

ГЕОГРАФСКА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

За територията на парка от фирма „Географика“ е изработена географска информационна система /ГИС/, с възможност за комбинации на различни тематични слоеве.

На база на изработените информационни ГИС-слоеве в плана за управление са приложени 22 вида карти, съдържащи необходимата информация за оперативна работа на служителите.

ФОРМА НА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП „БЕЛАСИЦА“:

Всички резултати от проучванията и разработките към Плана за управление, са представени на Възложителя в 6 (шест) екземпляри на хартиен носител и в цифров вид, всеки от които включва:

ТОМ: План за управление на Природен парк „Беласица“, община Петрич, област Благоевград;

СВИТЪК I – Нормативни документи, писма, становища и протоколи от работни срещи;

СВИТЪК II – Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана;

СВИТЪК III – Горски и земеделски територии;

СВИТЪК IV – Обществено обсъждане: Протокол и Справка за неотразените бележки и препоръки